

DZIENNIK WARSZAWSKI

Sroda, 6 (18) Listopada.

1868 r.

Nr. 246.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących: po Świętach uroczystych i Niedziach — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za — krotne obwieszczenia kop. 6. za 2-krotne kop. 9. za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku, nie zwracają się. — We wszystkich co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Rok 5.

Prenumerata w Warszawie rocznie rsr. 8. — Półrocznie rsr. 4. — Kwartalnie rsr. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnośnienia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przysyła się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnośnienie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach pocztowych w Królestwie i Cesarstwie rocznie rsr. 9 kop. 20. — Półrocznie rsr. 4 kop. 60. — Kwartalnie rsr. 2 kop. 30. — Miesięcznie kop. 80.

SPIS RZECZY

DZIAŁ URZĘDOWY. — Ukaz do senatu rządzącego. — Zniesienie stanu wojennego. — Nominacja. — Rozporządzenie kierującego minist. oświecenia publicznego. — Rozkaz dyrektora zarządu centr. doch. z akcyzy. — Pożtant warszawski. — Rozkaz warsz. ober-policmajstra. — Instytut muzyczny warszawski.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Telegramy. — Wiadomości telegraficzne. — Sztuczne nawozy. — Tydzień giełdowy. — Porównanie dochodów na drogach żelaznych. — Trzeci koncert symfoniczny. — Wieczór muzyczny. — Otwarcie stacji telegraficznej. — Kurs monet. — Wiadomości dworskie. — Najpoddanniejszy telegram. — Poswiecenie katedry metropolitalnej w Wilnie. — Wypadki w Hiszpanji. — Austria i ziemie słowiańskie. — Wyjazd cesarza. — Reskrypt cesarski. — Sejm węgierski. — Francja. — Zaprzeczenie. — Włochy i Rzym. — Zniesienie przymusu osobistego. — Turcja i ziemie słowiańskie. — Wychodźcy kanadyjscy. — Powstanie kanadyjskie. — Niderlandy. — Sejm luksemburski. — Anglja. — Kwestja statku Alabama. — Ameryka. — Proces. — Korespondencja z Paryża.

FEJLETON. — Dramat bez bohaterów (dok.)

PRZEWODNIK WARSZAWSKI. — Artystyczne zakłady M. Fajansa. — Magazyn wyrobów kuciarskich i zamszowych pp. Rakowieckiego, Kuczalskiego, Wernickiego, i t. d.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa,

dnia 5 (17) Listopada.

UKAZ DO SENATU RZĄDZĄCEGO.

Poleciwszy manifestem, w dniu dzisiejszym wydanym, dokonać poboru rekrutkiego w obu strefach Cesarstwa, Rozkazujemy: 1. Pobór ten rozpocząć 15-go stycznia przyszłego 1869 roku i ukończyć takowy do 15-go lutego tegoż roku, i 2. Na umundurowanie rekrutów przyjmować od oddawców pieniądze podług cen, po których umundurowanie to kosztuje ministerstwo wojny, po jedenaście rubli pięć kopiejek srebrem. Rozporządzenia po części wojennej włożyliśmy na ministra

wojny, ukończenie zaś tego poboru w terminie przepisanim, powierzamy staraniom senatu rządzącego. Na oryginalne Własną Jego, Cesarzkiej Mości ręką podpisano:

ALEXANDER.

W Carskiem Siole,
25 października 1868 roku. (Rus. Imu.)

Zniesienie stanu wojennego. Wileński, kowieński, grodzieński i miński jenerał gubernator i główny naczelnik gubernij witebskiej i mohilewskiej, uznawszy za możebne, ze względu na obecne położenie gubernij wileńskiej, znieść istniejący w niej stan wojenny, z wyjątkiem miast Wilna i Trok z powiatem, na dniu 23-m zeszłego października wydał rozporządzenie co do zniesienia takowego w pozostałych powiatach. — Wileński, kowieński, grodzieński i miński jenerał-gubernator i główny naczelnik gubernij witebskiej i mohilewskiej, uznawszy za możebne, ze względu na obecne położenie powiatów: wołkowskiego, kobryńskiego, słonimskiego i prużańskiego, znieść istniejący w nich stan wojenny, na dniu 25-m zeszłego października wydał rozporządzenie co do zniesienia takowego w powiatach pomienionych. (Rus. Imu.)

Przez Ukaz rządzącego senatu zd. 23 września 1868 r. p. o. prezera w warszawskim komitecie cenzury, radca honorowy Schreier, mianowany został za wysługę lat asesorem kolegjalnym ze starszeństwem od 36 Czerwca 1858 r.

Rozporządzenie kierującego ministerstwem oświecenia publicznego. — Kierujący ministerstwem oświecenia publicznego, pod d. 27 września r. b. zezwolił, aby spadli z etatu i zaliczeni do liczby nadetatowych urzędników właściwych dyrekcji szkolnych, nauczyciele byłych szkół powiatowych sieradzkiej — Bronisław Szmidt i końskiej — Robert Kuczera i Emiljan Thuchowski, zaliczeni zostali na własne żądanie do liczby urzędników nadetatowych dyrekcji szkolnej warszawskiej.

Z rozporządzenia Dyrektora Centralnego Zarządu Akcyzowego w Królestwie Polskiem. Nadzorca III-go Uczastku Warszawskiego Gubernjalnego Akcyzowego Zarządu, Sekretarz Kolegjalny Andrzej Szkalin, naznaczony zostaje Rewizorem Radomskiego Gubernjalnego Akcyzowego Zarządu, licząc od dnia 1 Listopada 1869 r.

Pocztamt Warszawski. — W dniu 3 (15) bież. mies. o godzinie 10 z rana, przed odejściem pociągu na drogę

żelazną Warszawsko - Terespolską, przez niewiadomego sprawcę skradzioną została z wagonu pocztowego paczka zawierająca w sobie 28 sztuk listów, adresowanych do miejsc położonych przy pomienionej drodze i do Brześcia Litewskiego. Listy o których mowa, wyjęte były tegoż samego dnia o godzinie 9 rano, ze skrynek znajdujących się w samym domu pocztowym. Pocztamt Warszawski pociątuje za obowiązek podać o powyższym do publicznej wiadomości, a to w tym celu, ażeby osoby które w oznaczonym dniu wrzuciły około godziny 9 rano do skrynek pocztowej listy, miały możność wcześniego wznowienia zatraconej korespondencji.

W rozkazie Ober-Policmajstra do policji wykonawczej za Nr. 307 wydanym, zamieszczono: W ponowniu rozporządzenia zamieszczonego w rozkazie do policji w r. b. za Nr. 24, polecam komisarzom policji wykonawczej zobowiązać właścicieli i rządów, tak prywatnych jako i rządowych domów, deklaracjami, ażeby w celu zapobieżenia nieszczęśliwym wypadkom, komirowe wycierki, za pośrednictwem swej domowej służby wymiatały przynajmniej raz na miesiąc, i bowiem to nie należy do kominiarzy, lecz obowiązuje właścicieli i rządów domów, jak również, ażeby we wspomniane otwory nie składano śmieci, niezamurowywano takowych i niezastawiano ciężkimi sprzętami. Obowiązek dopilnowania powyższego wkładam na majstrów kominiarskich i miejscowych rewirowych naczelników, pod osobistą odpowiedzialnością komisarzy.

Instytut Muzyczny Warszawski (Konserwatorium). Powołując się na przepisy o egzaminach kandydatów i kandydatek na nauczycieli muzyki, z mocy decyzji Władzy Naukowej postanowione, — podaje do publicznej wiadomości, iż następującym osobom udzielił świadectwa kwalifikacyjne na nauczycieli muzyki, a mianowicie: II-go stopnia, czyli nauczyciela wyższej muzyki na fortepianie, Władysławowi Krogulskiemu; III-go stopnia, czyli dla początkujących na fortepianie, Wincentemu Richling, Józefowi Dobrowolskiej i Franciszce Trąbczyńskiej.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa,

dnia 5 (17) Listopada.

Jakkolwiek manifest wyborczy wydany za staraniem Olozagi, stwierdził pojednanie pomię-

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Dramat bez bohaterów.

RAMOTKA,

(Dokonczenie)*.

Od dawna już, powiat ostrołęcki, nie był tak ożywiony. W każdym dworze wiejskim, w każdym lokalu miasta, w handlu win i w cukierni — wszędzie rozprawiano o ważnych miejscowych wypadkach. Cicha wieść, niesiona powiewem wiatru, rozniosła przecież po całej okolicy nowinę o kolosalnej sukcesji panny Rzeszotki, i udziale w niej Salusi, oraz o wielkim losie wygranym na saskiej loterji przez pana Żółtkiewicza. — Plotki i ploteczki, hypotezy i komeraże, posypały się obficie, — pływały w powietrzu — słowem, od czasu tych dwóch katastrof, większa część podeszłych zwłaszcza niewiast, pozółkła i zapuchła od bezsensowności samej. — Ponieważ w kilka dni po otrzymaniu pierwszego zawiadomienia od mecenasa z Warszawy, główna sukcesorka s. p. Rzeszotki, czczonego Natałka, w towarzystwie siostry Salusi i wujaszka Gracjana, wyjechała do Warszawy i to w no wym, od parady jedynie używanym powozie; a pan Żółtkiewicz, dostawszy sposobem zaliczki parę tysięcy rubli od usłużnego Szlamy Grünberga, ruszył także za niemi, na domiar zaś i pan Felicjan, który po-

mimo doznanej od Salusi porażki, na usilne przedstawienia wujaszka, nie kapitulując jeszcze — drapnął także cichaczem do Warszawy, zostawiwszy, pierwszy raz może, sprzęt siana na odpowiedzialności swego ekonoma — przeto cała okolica przez czas jakiś pozostawiona bez żadnych pozytywnych wiadomości — żyła płodami twórczych wyobraźni, kilku głównych plotkarek i rozpowiadała sobie wzajemnie, zawsze pod głębokim sekretem, prawdziwe powieści sultanki Szechezarady! W jednym miejscu mówiono naprzykład, że spadek po ojcu Rzeszotce, przywieziono już z Anglii, w samym złocie i że dwadzieścia beczek, naładowanych gwinami, ma wkrótce przybyć z Warszawy do Sosnowki — pod wojenną eskortą. W innym znowu, twierdzono, iż pan Żółtkiewicz także odebrał swoje 150,000 talarów w samych frydrychsdorach, z którymi niebawem do Rozwor przybędzie. Przecznwano już spadnięcie kursu złota w całej gubernji — a kawalerowie do wzięcia i panny na wydaniu, popadli w szal prawdziwy, kombinując zbiorowy napad na osoby świeżo wzbogaconych milionerów. — Mówiono też wiele o spodziewanych balach i fetach jakimi w Sosnowce i Rozworach powitają łaskawą fortunę — wyznaczono już nawet gospodynie balów, pana Ignacego, który jako kawaler, sam u siebie dam przyjmować nie mógł, choć każda z nich prawie, gotową była pominać ten drobny szczegół towarzyskiego konwepansu. Tak upłynął miesiąc cały. Nagle rozeszła się wieść złowroga, przywieziona z Warszawy przez nadetatowego pomocnika przy pisarzu w eks-

pedycji pocztowej, pana Kiljana Lemieszkę, że wujaszek Gracjan z obiema siostrzenicami, wyjechali do Londynu, z powodu, że sukcesja po s. p. Rzeszotce, dopiero na miejscu wypłaconą być może i że w ślad za niemi udali się także pp. Żółtkiewicz i Prażyński — obadwa już w charakterze narzeczonych. — Sprawni pan Kiljan Lemieszka, dodał jeszcze cichaczem, iż cały ten orszak milionerów, podobno ma zamiar expatriować się z powiatu ostrołęckiego i osiedlić się w Londynie.

Trudno opisać, jaką sensację srawiła ta wiadomość w całej, bliższej i dalszej okolicy! Wszystkie damy i panienki, które posprawiły sobie kosztowne toalety, na spodziewane festyny, wszyscy kawalerowie, którzy wysiliwszy kieszenie, aż od Ryszkowskiego z Warszawy, pozamawiali sobie fraki i garnitury — razem wydali okrzyk zgrozy i załamali ręce! Uważano nawet, że sam Szlama Grünberg, który dotąd miał usmiechniętą minę — posmutniał nagle i pomimo nadchodzących świąt, pocztą żydowską wyjechał do Warszawy.

Pośród takiego lamentu i oburzenia, pewnego pięknego poranku, — zjawił się w Peklówce pan Felicjan Prażyński i od razu, zaczął ścisła inspekcje opuszczonego przez miesiąc gospodarstwa — nie wyscibiając nosa z domu. — Wiadomość o powrocie jednego z bohaterów dramatu, narzeczonego jednej z milionerek spadła jak piorun, narobiwszy większe o daleko hałas. Wszyscy, bliżej cokolwiek znajomi z młodym dzieckiem Peklówki, wybrali się doń z wizytą — lecz

* Patrz Nr. 224, 230 235 236 i 241.

dzy trzema stronnictwami: progresistów, liberalnych unionistów i demokratów, wszelako republikański odcień tych ostatnich, który nie zgodził się na żadną transakcję, tak silnie agitował, szczególnie na prowincji, że generał-kapitanowie z obawy zakłócić, zażądali zwiększenia załogi w większych miastach. Minister wojny generał Prim, za pomocą okólnika, odmówił ich żądaniu, na podstawie, że rząd liczy na roztropną większość ludności, a żądane powiększenie załogi zmuszałoby nawet do powiększenia cyfry armji. Dla zapobieżenia jednak wszelkim ewentualnościom, skoncentrowane zostały z rozkazu ministra wojny wojska w Nowej Kastylii, które w razie potrzeby mogą być przewiezione kolejami żelaznymi na zagrożony punkt. Z tego żądania prawie wszystkich generał-kapitanów i przedsięwziętych środków ostrożności należy wnosić, że rząd tymczasowy będzie miał do zwalczania wiele trudności, tembardziej, że kortezy ustawodawcze mają się zebrać dopiero 3 (15) stycznia r. p.

Nietylko dzienniki półurzędowe paryżkie i berlińskie, o czem wspominaliśmy wczoraj, okazały się przeciwnymi pośrednictwu lorda Stanleya pomiędzy Francją a Prusami proponowanemu przez pana Dizraelęgo, w jego mowie na uczcie w City. I angielski dziennik *Morning Post* również oświadczył się przeciwko temu pośrednictwu, które byłoby mieszanym się do spraw Europy lądowej, czego wyrzekła się Anglja. Lord Stanley w mowie swej do wyborców, osłabił też znaczenie oświadczeń p. Dizraelęgo zapewniając, że gabinet nie przestanie trzymać się polityki bezwarunkowej neutralności. Angielski minister spraw zagranicznych oświadczył, że przyszłość Europy jest zasłonięta mgłą, sądził zaś, że zawieszenie uzbrojenia Francji i Prus będą musiały minąć, jeżeli pokój utrzyma się przez jakie 3 lata. W istocie, zważywszy na jakie ofiary pieniężne naraża taki, jak obecnie istnieje, zbrojny pokój, można śmiało z angielskim ministrem przypuszczać, że po trzech latach takiego stanu, z samej finansowej konieczności trzeba będzie położyć temu tamę. Lord Stanley przypuszczał, że przez ten przeciąg czasu rząd francuzki zdoła się przekonać, iż nie jest w stanie przeszkodzić przedwaniu Prus w Niemczech, a to skłoni go do dobrowolnego rozbrojenia się. Za to lord Stanley upatrywał czarny punkt na europejskim widnokręgu w Turcji, utrzymując, że tam niebezpieczeństwo grozi z wewnątrz, ale nie z zewnątrz i że przymierza nie potrafi zapobiedz następstwom zlej

wszyscy powrócili z nosami spuszczoneymi na kwintę, gdyż pan Felicjan, zasłaniając się chorobą — nikogo przyjąć nie chciał. Za powrotem do domu panowie ci, wszyscy do jednego, zasypani byli wyrzutami matek, sióstr, żon i gospodyń nawet — które podniecały ich do heroiczych nawet czynów, twierdząc, że p. Prażyński obraził ich honor, że wyzwał go na pojedynek należało; — nie odkrywając jednak w żadnym bohater-skich intencji — cała rzesza tych pań, gotowała się już do jakiejś amazońskiej na Peklówkę wyprawy, gdy nagle — rzeczy inny obrót wzięły.

W kilka dni po powrocie pana Felicjana do domu — panna Honorata, znana gospodyni i powiernica pana Zółtkiewicza, siedziała sobie na ganku w opuszczonym dworze Rozworskim i ginąc w melancholijnych marzeniach, po raz tysięczny, zapytywała siebie, dla czego dotąd żadnej od swego pana nie otrzymuje wieści. Wtem — zwrócił jej uwagę lekki turkot sprawiony, wjeżdżająca na dziedziniec, tak zwaną „biedą”, która u nas słuszenie za protoplastkę amerykańską uważaną być może. — Z *biedy* wysiadł powoli Szlama Grünberg i zbliżył się do zdziwionej jego przybyciem gospodyni.

— Jakże się macie, panie Grünberg? zawołała, rozciekawiona, cóż u was słyhać? Może mi przywozicie jakie od naszego pana nowiny.

— Jest nowiny i duże nawet, odrzekł Szlama z chytliwym uśmiechem; niech tylko panna Małgorzata nastawi uszów do góry, a gębę z przeproszeniem zamknie sobie na kłódkę.

administracji finansowej i buntom prowincji.

Okólnik Porty do mocarstw zagranicznych, jak donosi *N. fr. Presse*, zawiadamia o poskromieniu powstania na w. Kandji. Przewodcy powstania żądali od konsulów zagranicznych ułatwienia im przeprawy do Grecji, lub wyjednanie amnestji, która pozwoliłaby im poddać się. Następnie żądali utworzenia z Kandji oddzielnego księstwa na wzór Rumunji, którego to żądania Porta nie mogła wziąć pod rozwagę. Tylokrotnie już ze źródeł tureckich mylnie oznajmiano o poskromieniu powstania na wyspie Kandji, że oznajmienie to potrzebuje potwierdzenia z innych źródeł, a jeszcze być bardzo może że i *Neue fr. Presse*, której doniesienia w ostatnich czasach okazały się tak mało wiarygodnymi i w tej wiadomości nie odstąpiła od swego zwyczaju.

Wiadomości z innych krajów nie zawierają w sobie nic godniejszego uwagi.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczoną poniżej korespondencję z Paryża.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 16 (4) listopada. Listy z Madrytu donoszą, że władze w Mureji ogłosiły rzeczpospolitą.

Londyn, 16 (4) listopada. Działające wybory do parlamentu odbyły się spokojnie ale bez rezultatu, gdyż wymagane jest imienne głosowanie, które jutro nastąpi.

(Correspondenz Bureau).

Wiadomości telegraficzne.

* *Inspruk, 13 (1) listopada.* Najjaśniejsza Cesarzowa Ruska i Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżniczka Marja Aleksandrowna, spodziewane są tu jutro. Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżniczka uda się z Inspraku do Wiednia i połączy się z Najjaśniejszą Cesarzową w Jueterbogk. (*Ajencja tel. ruska*).

* *Berlin, 14 (2) listopada.* Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna Helena Pawłówna przyjechała tu dziś o godzinie 8-ej z rana. (*Tamże*).

* *Darmstadt, 11 listopada (30 października).* *Darmstadter Zing* podaje objaśnienie darmstadtzkiego ministra spraw zagranicznych, barona Dalvicka, zaprzeczające wiadomościom szerzonym przez gazety, jakoby usiłował on naruszyć zgodę istniejącą pomiędzy Rosją i Prusami. (*Rus. Inw.*)

* *Bukareszt, 12 listopada (30 października).* Rząd turecki uwolnił statek natadowany prochem i prze-

Zaczerwieniona od ciekawości i niepokoju gospodyni, — obejrzała się do koła — a nie widząc nikogo — rzekła: — „Sami tu jesteście panie Szlama?” — możecie gadać śmiało — siadaj pan przecie!

— Oto, widzi panne Honorate — rzekł Szlama, zasiadłszy na ławce, tuż obok zacnej gospośi — ja tu namyśliłem przyjechać z Peklówki.

— Od pana Prażyńskiego?

— Tak jest, prawdę — Dziś pan Prażyński, przysłał po mnie i dał mi to pismo dla panna Honorate — które od pana waszego z Warszawy przyszło. Panna Honorate, pewnie piśmiennie — to sama interes zrozumie — Tu wyjąwszy z zanadru list, podał go gospodyni, która rozerwawszy kopertę, poczęła czytać co następuje.

Kochana moja Honorato!

„Nie dziw się asani, że dotąd żadnej o sobie nie dawałem wieści, ani temu, że i obecnie zamiast powracać do domu, zostanę dłużej w Warszawie, z kąd nawet, za dni kilka, na czas jakiś do kąpieli morskich pojedę.”

Panna Honorata w tem miejscu ciężko westchnęła, przetarła oczy i czytała dalej:

„Przyczyną takiego obrotu rzeczy — są niespodziewane wypadki. A najprzód, dowiedz się asani, że owe 150,000 talarów, wygrane na loterji saskiej, po bliższym i gruntownem rzeczy sprawdzeniu, utraciły dwa zera, czyli żem wygrał tylko półtora tysiąca talarów, to jest mniej nawet, niż dług, który na podróż do Warszawy od Szlamy zaciągnęłem.”

znaczony dla Rumunji, który to statek przytrzymany był u ujścia Suliny. (*Ajencja tel. ruska*).

* *Berlin, 13 (1) listopada.* Pogłoska o zastąpieniu p. Bismarcka jako ministra spraw zagranicznych jest mylną. P. Bismarck, który powróci stanowczo 1 grudnia, obejmie i powrót wszystkie swoje obowiązki. (*Cor. Hav. Bul.*)

* *Monachjum, 14 (2) listopada.* Król przyjmował wczoraj na posłuchaniu uroczystym posła austriackiego, p. Trautmansdorffa, który doręczył jego królewskiej mości listy odwołujące go z tego stanowiska; hr. Trautmansdorff wyjechał niezwłocznie do Rzymu (*Cor. H. v. Bul.*).

* *Lizbona, 13 (1) listopada.* Wiadomości otrzymane z Brazylii donoszą, że pozycje zajmowane przez Lopeza są nieprzystępne i że sprzymierzeni wahają się atakować je. (*Tamże*).

* *Lizbona, 13 (1) listopada.* W Paragwaju marszałek brazylijski Osorio zrobił na czele 15,000 ludzi korzystny rekonesans ku Villeta, gdzie znajdował się Lopez. Część eskadry stała pod Villeta. W Buenos Ayres nowy prezydent p. Sarmiento obejmując rzady rzeczypospolitej argentyńskiej, powiedział mowę przychylną przymierz. *Rio Janeiro, 24 października.* Wiadomości z teatru wojny donoszą, że armja brazylijska znajduje się pod Angostura. Paragwajczycy zostali pobici nad rzeką Suruby i stracili 379 ludzi w zabitych i ranionych. Eskadra brazylijska przybyła pod twierdzę Angostura. Spodziewają się lada chwilę ataku na Villeta: Lopez kazał rozstrzelać swoich braci Benigno i Henancio. (*Cor. Hav. Bul.*)

* *T. jest, 14 (2) listopada.* Nad granicą Peadzabu panuje już eina spokojuść. W Afganistanie Szir-Ali i Abdul-Rakman przygotowywali się do wojny. Iman Maskatu zmuszony został do opuszczenia swojego państwa; przewódca powstańców opanował władzę. Yeddo miało w d. 1 października być otwartem znowu dla cudzoziemców. W Osaka panuje wielka niepewność. Pod Taku ukazali się niedawno powstańcy. (*Cor. Bur.*)

(S z t u c z e n a w o z y). Niejednokrotnie wspominaliśmy już o systemie Bergera oczyszczania kloacznych dołów, o jego dogodnościach zasadzających się głównie na tem, że przy oczyszczaniu tem, nie ma żadnej szkodliwej dla powonienia i zdrowia weni, jaka jest nieunikniona przy oczyszczaniu dawnymi sposobami, i że może się odbywać we dnie, zatem seiscie może być kontrolowane. Już te dwa jego przymioty, byłby zły się dostatecznie do dania mu pierwszeństwa przed dawnymi sposobami, a jednak dotąd zd rza się nieraz spotykać późnym wieczorem dawne beczki roznoszące zabolęzą woń, nietylko w miejscu oczyszczania kloacznych dołów ale i na całej przestrzeni ich przeja du. Zdawałoby się, zatem że chyba tylko tańszość stęsknowa, m że skłaniać samolubnych właścicieli domów do trzymywania się dawnego sposobu; ale i tak nawet nie jest. Kiedy kompanji sztucznych nawozów udz elony był przywilej na aparat systemu Bergera, zarazem po dokładnem wymierzeniu objętości jego beczek, oznaczono *maximum* opłaty za beczki, które nie przewyższało opłaty dawniejszej. Oznaczenie takiego *maximum* zapewniało właścicielom domów daleko lepszą jak dawniej obsługę i korzystniej-

Jezuel Marjal Józefie święty! zawołała panna Honorata — opuszczając ręce wraz z listem i patrząc w osłupieniu na Szlamę — więc to prawda? Więc nie wygraliśmy dużego losu?

— Nie wygraliśmy, odpowiedział posepnie Szlama. — Ale niech pannę Małgorzate czyta dalej.

„Skutkiem takiej, fatalnej zmiany okoliczności, — nie tylko że projektowany mój mariaż z panną Rzeszotką, do skutku przyjść nie może — gdy zwłaszcza i z jej strony również są do tego powody... ale nadto, musiałem wrócić do pierwszego planu, podanego mi rozsądnie a uczciwie przez szauownego sąsiada z Peklówki, — o którym wiesz asani dobrze. Sprzedałem p. Prażyńskiemu Rozwory, na warunkach dogodnych dla mnie. Odtąd więc, zamiesz się kochana panna Honorato przeniesieniem naszym do Wólki, gdzie spodziewam się zastać asanią zdrową i zagospodarowaną dobrze; po moim z kąpieli morskich powrocie. P. Prażyński objaśni cię, panna Honorato o wszystkim co masz uczynić a zarazem zaopatrzy w pieniądze. Jego więc polecenie masz służyć święcie — aż do mojego powrotu.”

Panu Bogu polecam asanią Ignacy Zółtkiewicz.

Nb. Pamiętaj asani, aby moja fajczarnia ostrożnie przeniesioną została — i aby się niepokruszyła na cybuchach bursztylny.”

Wypłakawszy się nad stratą świętych złudzeń i nad przedłużoną nieobecnością pana, gospodyni —

kujących na hasło z Madrytu. W stolicy panowało 13-go b. m. przekonanie, że kortezy ustawodawcze nie zgrupują się przed pierwszą połową stycznia. — W tymże dzienniku czytamy: Depesza zaatlantycka donosi, że z rozkazu generała-kapitana wyspy Kuby, generał Balsameda ogłosił w Mazanilla manifest, wyznaczający powstańcom ośm dni do poddania się.

Austria i Ziemia słowiańska.

* (Wyjazd cesarza). Wiedeń, 15-go listopada. Cesarz wyjechał wczoraj wieczorem do zamku Gödöllö. (Wien. Z.)

* (Reskrypt cesarski). Wiener Ztg podaje w swej części urzędowej następujący reskrypt własnoręczny cesarski: „Kochany taronie Beust! Ponieważ nowo-ukształtowane stosunki konstytucyjne wymagają, ażeby w moich aktach monarszych i zwłaszcza w traktatach państwowych, które zawierane będą w moim imieniu z mocarstwami zagranicznymi, używane były stosowne tytuły i wyrażenia, przeto wolą moją jest, ażeby we wstępie tych traktatów, gdzie osoba moja ma być przytaczana jako strona zawierająca traktat i udzielająca pełnomocnictwo, tytuł mój wyrażony był w następującej formie: „Cesarz austriacki, król czeski i t. d. i król apostolski Węgier”, w ciągu zaś tekstu traktatu, ma być używana forma skrócona, odpowiednia zwyczajom dyplomatycznym, mianowicie tytuł: „Cesarz austriacki i król apostolski Węgier”, oraz wyrażenia: „Najjaśniejszy cesarz i król”, lub „Jego cesarsko-królestwa apostolska moc”. Dalej, dla oznaczenia ogółu wszystkich pod berłem mojem połączonych z mocy konstytucji królestw i krajów, mają być używane naprzemiennie wyrażenia: „Monarchja austriacko-węgierska” i „Państwo austriacko-węgierskie”. To moje postanowienie zakomunikować macie tak radzie ministrów tych królestw i krajów, które są reprezentowane w radzie państwa, jak również memu ministerstwu węgierskiemu, oraz poczynić rozporządzenia, ażeby wyrażenia i określenia odpowiadające tytułowi zmienionemu, notyfikowane zostały przez moje misje państwowym zagranicznym i zaprowadzone zostały jednostajnie w dokumentach państwowo-prawnych i dyplomatycznych. (podp.) Franciszek Józef.

* (Sejm węgierski). Pest, 14 listopada. Na dzisiejszym posiedzeniu izby wyższej, toczyły się w dalszym ciągu rozprawy szczegółowe o ustawie procedury cywilnej. Hr. Majlath wybrany został na członka mającej się wysłać przez sejm deputacji porozumienia w sprawie m. Fiume. Majlath, ze względu na stan zdrowia, odrzucił ten wybór. Na posiedzeniu izby niższej przyjęty został bez rozpraw elaborat o porozumieniu z Krocją, jak również budżet ministerstwa spraw wewnętrznych. (Cor. Bür.)

Francja.

* (Zaprzeczenie). La Patr. z d. 14 listopada pisze: Zapewniają nas, że pogłoska, przypisująca rządowi zamiar wniesienia na pierwszej sesji ciała prawodawczego 1870 pod rozprawy projektu do prawa co do umowy zawartej pomiędzy miastem Paryżem a kredytem ziemskim, pozbawiona jest stanowczo wszelkiej zasady.

Włochy i Rzym.

* (Zniesienie przymusu osobistego). Gazette d'Italie donosi, że na przyszłej sesji parlamentu przedstawiony będzie projekt do prawa dotyczący zniesienia przymusu osobistego, do którego inicjatywę podał sam parlament. (La Patr.)

Turcja i ziemia słowiańska.

* (Wychodźcy kandjocy). Dziennik Nord pisze pod datą 14-go listopada: Ponieważ podstęp i szerzenie wiadomości kłamliwych zdołały w bardzo małej tylko mierze spowodować powrót do kraju ojczystego rodzin kandjockich, które schroniły się do Grecji, przeto chwycono się od niejakiego czasu środków skuteczniejszych. Agenci tureccy przedstawiali z początku na szerzeniu pomiędzy temi rodzinami pogłoski, że powstanie ustało całkiem na wyspie Kandji. Ponieważ środek ten spowodował jedynie rezultata nieznaczne, przeto wpadnięto na myśl posyłania wychodźcom listów pisanych jakoby przez krewnych, których pozostawili oni w szeregach powstańców; w listach tych błagano wychodźców, ażeby wracali na wyspę Kandję, gdzie spokojność została jakoby zupełnie przywróconą. Pewna liczba rodzin dała się podejść w ten sposób, i wiadomo, jakie było ich zdziwienie i jak wielką była ich boleść, gdy wyładowywując na brzegach Kandji, przekonali się one, że wpadły w straszną zasadzkę. Przykład ten nie został stracony dla innych wychodźców, których spodziewano się oszukać w ten sam sposób; musiano przeto zaniechać wybieg zależący na przesyłaniu listów pisanych niby z wyspy Kandji. Pozostawał od-tąd jeden tylko sposób, mianowicie użycie przemocy,

i nie wahano uciec się do tego. Korespondent z Konstantynopola do dziennika Monde donosi, że Porta, postanowiwszy najać znaczną liczbę statków parowych, przeznaczonych do zabierania wychodźców na rozmaitych punktach brzegów Grecji i do odwożenia ich na wyspę Kandję, mianowała komiarskim generałem do odwożenia wychodźców do kraju rodzinnego, Fahri beja, referendarza w radzie stanu. Photiadi-bej, zawiadamiając gabinet grecki o tych środkach przedsięwziętych przez Portę, żądał od tegoż gabinetu, ażeby poparł siłą zbrojną zabieranie wychodźców na statki. P. Bulgaris dał mu odpowiedź odmowną. Reprezentanci Francji, Anglii i Austrii poparli energicznie i na piśmie reklamacje Photiadi-beja, lecz nie byli szczęśliwsi od tego ostatniego. Wzburzenie w Atenach musiało być na chwilę bardzo silne, spodziewano się tam bowiem demonstracji ze strony eskadr francuskiej i angielskiej. Jeżeli demonstracja ta nie miała miejsca, nadmieniam korespondent dziennika Monde, „pochodzi to stąd, że uznano, iż również skutecznym będzie dawać zabieraniu wychodźców na statki poparcie bezpośrednie, nie troszcząc się bynajmniej o rząd grecki. Zapewniają, że okretły wojenne francuskie otrzymały rozkaz asystowania przy tej czynności, ażeby zapobiedz wszelkiemu nowemu wybuchowi oburzenia ludu. Dość będzie bezwzględnie, gdy flaga nasza ukaże się, ażeby wszystko odbyło się spokojnie niż poprzednio.” Wiadomo, że czego te ostatnie wyrazy robią aluzję: sądzono, że ludność hellenicka sprzeciwiła się przemocy wyjazdowi wychodźców kandjockich; organa turkofilskie podały na ten temat opowiadania jak najstraszniejsze, i dały nie raz swym czytelnikom obraz mniemanych scen rozlewu krwi, spowodowanych jakoby w portach królestwa greckiego w chwili odpływania parostatków, które miały odwozić wychodźców na wyspę Kandję. Cel tych opisów, w których fantazja odgrywała naturalnie największą rolę, jest łatwy do zrozumienia: przeznaczone były one pierwotkowo do zastąpienia niepowodzenia rządu tureckiego w jego usiłowaniach co do przewożenia rodzin kandjockich; dziś zaś, mają one posłużyć do usprawiedliwienia środków militarnych, jakie używane są dla zabierania wychodźców na statki. Potrzebą by posiadać znaczną dozę naiwności, ażeby brać na serio wyjaśnienie dane przez dzienniki tureckie co do interwencji statków wojennych w okoliczności, o której tu mowa. Widocznym jest, że mniemany opór, stawiany jakoby przez ludność grecką przy powrocie kandjotów do ich kraju rodzinnego, jest tylko pozorem; prawdziwą zaś przyczyną tego rozwoju sił morskich jest po prostu to, że chcą osiągnąć zapomocą postrachu cel, do którego nie zdołano dojść zapomocą podstępów. Dopóki wezwanie do powrotu na wyspę Kandję przedstawiało się wychodźcom jedynie pod formą wice-konsula lub jakiego innego agenta tureckiego, było im stosunkowo łatwo odrzucić to wezwanie; lecz jak skoro toż samo wezwanie wystosowane zostanie do nich przez ludzi w mundurze marynarza lub żołnierza, uzbrojonych w dobre pistolety i mających piękną fregatę z działami wielkiego kalibru, w takim razie nieszczęśliwi kandjoci będą musieli zastanowić się dobrze, nim odmówią wezwaniu popartemu przez taką siłę. Nie będziemy zastanawiać się nad tem, do jakiego stopnia stosownym jest, ażeby Turcja postępowała w ten sposób w kraju, który od czterdziestu lat przestał być prowincją turecką. Lecz bardziej jeszcze ulga kwestji słuszność postawy, jaką marynarka francuska zachowuje w tej sprawie. Najpierw, że stanowiska godności tej marynarki, wydaje się dość anormalnym, że oficerowie jej zgadzają się na odgrywanie, jak to opowiadają dzienniki ateńskie, roli straszdyła względem wychodźców kandjockich, których same tylko nalegania ze strony agentów tureckich nie zdołały nakłonić do powrotu do kraju ojczystego. Powtórę, wolno jest zapytać, do jakiego stopnia postępowanie podobne da się pogodzić z deklaracją podpisaną w roku przeszłym przez gabinety paryżki, petersburski, berliński i florencki, podług brzmienia której gabinety te zobowiązały się nie interwenjować w sprawach kandjockich, lub też w każdym razie interwenjować nie inaczej, jak za wspólną zgodą. Gdy kilka miesięcy temu, najelementarniejsze zasady ludzkości, włożyły na mocarstwa obowiązek uchronienia starców, kobiet i dzieci od klęsk wojny, przez ułatwienie im wychodźstwa na terytorjum helleńskie, statki Rosji, Francji, Prus i Włoch zabierały tych nieszczęśliwych na swe statki dopiero po porozumieniu się w tym względzie pomiędzy temi mocarstwami i z Portą ottomańską. Czyż porozumienie się podobne miało miejsce względem przewożenia tychże samych indywidualiów do ich kraju rodzinnego? Oto co ciekawem byłoby do dowiedzenia się w chwili, w której marynarka francuska spouściła się do podania ręki marynarkom tureckiej i austriack-

kiej, dla przewożenia, wbrew ich woli, starców, kobiet i dzieci do kraju, w którym powstanie wrota jeszcze z całą siłą.

* (Powstanie kandjockie). Okólnik przesłany przez Portę do reprezentantów za granicą i powtórzony przez Neue fr. Presse przedstawia powstanie kandjockie jako skończone. Przewodcy ochotników żądali od konsulów francuskiego, angielskiego i ruskiego, statku dla przewiezienia ich do Grecji, albo amnestji, kto aby pozwalała im poddać się. Władze tureckie miały zamiar zadusić uczynić temu żądaniu, kiedy tym czasem dowiedziały się o nowym postęku przewodców ochotników, którzy pod firmą petycji żądali, ażeby Kandja zamieniona była na księstwo. Rząd nie mógł podobnego żądania wziąć pod rozwagę. Od tego czasu wielu z takich którzy podpisali tę petycję, poddało się. (La Patr.)

Niderlandy.

* (Sejm luksemburski). Książę Henryk niderlandzki otworzył w d. 10 listopada zwyczajne posiedzenia izby deputowanych księstwa luksemburskiego. Książę w mowie wypowiedzianej przy tej sposobności zawiadomił izbę, że prace około zburzenia twierdzy wykonywują się ciągle, stosownie do umowy międzynarodowej zawartej pod tym względem. (La Patr.)

Anglja.

* (Kwestja statku Alabama). Wiadomo, że Times, wbr. w wiadomości podanej przez Observer'a, donosi, że król pruski wybrany został na sędziego polubownego w sprawie statku Alabama; zdaje się atoli, że wiadomość podana przez Times'a jest przedwczesna, tak samo jak i informacja zakomunikowana przez Observer'a, i że komisji międzynarodowej pozostawiony będzie wybór sędziego polubownego. (Nord.)

Ameryka.

* (Proces). Telegram zaatlantycki donosi, że kongres meksykański ukonstytuował się jako sąd najwyższy, dla sądenia znacznej liczby indywidualiów niedawno aresztowanych. Zdaje się, że będzie to proces wytoczony osobom, oskarżonym o dawanie poparcia rozmaitym projektom, które miały na celu obalenie Juweza. (La Fr.)

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Paryż, 13 listopada (*).

Pobył w Compiègne. — Królowa Izabella.

Księżna Metternichowa występowała w sztuce hrabięgo Massa, pod tytułem: „La Mitrailleuse.” Cesarz był w granatowym fraku z złotymi guzikami z białą atlasową podszewką. Cesarzowa miała naszyjnik z 5-u sznurów brylantów, a na głowie płaszka dziobiącego brylant.

Tymczasem królowa Izabella mieszka w pawilonie Rhan; znajduje się przy niej 60 lokaj; jeden pokój obrócono na skarbiec dla zachowania brylantów. Codzień królowa wychodzi w sukni atlasowej coraz innego koloru; maż jej chodzi w czarnym fraku, a książę Asturji w szarej kurtce i szarym kapeluszu. Ma on wiele zabawek ołowianych, przedstawiających całe wojska i narody, i jest przekonany, że matka jego podróży dla własnej przyjemności. Królowa oddała wizytę księżnej Matyldzie, która ją rewizytowała, przyczem zwrócono uwagę, że żołnierze nie oddawali jej honorów wojskowych. H.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI

* (Artystyczne zakłady Max Fajansa, litograficzny i fotograficzny w nowym domu na Krakowskim Przedmieściu obok Skweru Konstantynowskiego). Mało kto zaiste ze średnich lub wyższych warstw społeczeństwa nie zna licznych prac, jakie przez lat kilkanaście dokonywane były w zakładach: litograficznym, chromolitograficznym i fotograficznym, p. Maksymiliana Fajansa przy ulicy Długiej. Każda wychożąca stąd produkcja nosiła na sobie piętno dojrzałości artystycznej. Medale z wystaw krajowych i zagranicznych, listy pochwalne, podarunki monarsze, prawo używania herbu państwa, zaszczytne znaki orderu, wszystko to spłotło się, jakby w jeden wieniec, dla uczczenia talentu i pracy p. Fajansa, artysty i obywatela. Nie wiemy, czy są granice, po za któremi sztuka i sztuka nie sięgną wyżej, ale godzi się nam objąć przekonanie, choćby indywidualne, że żaden z właścicieli zakładów nie był gotów od lat młodzieńczych, do większych od Fajansa poświęceń, aby czy to w rysunku na kamieniu, czy na polu fotografstwa zbli-

(* List ten wzięty jest z Warsz. Dniem.

